

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра конституційного, адміністративного та фінансового права

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА
Силабус навчальної дисципліни

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	D Бізнес, адміністрування та право
Спеціальність	D8 Право
Освітня програма	Магістр права https://surli.cc/rbfjgv
Статус дисципліни	Обов'язкова
Форма навчання	Заочна
Рік підготовки, семестр	1 курс, 1, 2 семестр
Обсяг дисципліни	4,0 кредитів ЄКТС / 120 годин, у тому числі, самостійної роботи – 100 годин, лекційних – 12 годин, семінарських – 8 годин
Форма семестрового контролю	Екзамен
Мова викладання	Українська
Розміщення курсу	Google classroom «ТПАС ЗФН 2025-2026 (семінари) https://classroom.google.com/c/ODI4Mjg2NDA3Mzc3?cjc=wu45x5il
Консультації	Офлайн консультації: згідно із затвердженим розкладом; Онлайн консультації: за попередньою домовленістю електронною поштою та Google meet у робочі дні з 9.00 до 17.00; Консультації до екзамену: напередодні екзамену згідно із затвердженим розкладом.
Інформація про викладачів	Лекції: Салюк Петро Іванович – доктор філософії з права, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права p_saliuk@univer.km.ua https://univer.km.ua/profile/salyuk-petro-ivanovych Профілі у наукових базах даних: ORCID: https://orcid.org/my-orcid?orcid=0000-0002-9858-9356

	<p>Семінарські заняття, консультації: Гаврік Роман Олександрович – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права roman_gavrik@univer.km.ua Roman.Gavrik@huup.km.ua https://univer.km.ua/profile/havrik-roman-oleksandrovych</p> <p>Профілі у наукових базах даних: ORCID: https://orcid.org/0000-0003-1557-0594 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=UAfGTMUAAAAJ&hl=uk ResearcherID: https://publons.com/researcher/1865782/roman-havrik/</p>
--	---

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни

<p>Програмні компетентності, які здобуваються під час вивчення навчальної дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Загальні компетентності</p> <p>ЗК-1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК-3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК-6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК-7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p style="text-align: center;">Спеціальні компетентності</p> <p>СК-1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності. СК-3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні. СК-5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції. СК-6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію. СК-7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні. СК-8. Здатність застосовувати медіацію та інші правові інструменти альтернативного позасудового розгляду та вирішення правових спорів. СК-11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів. СК-13. Здатність доносити до фахівців і нефаківців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією. СК-15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості. СК-16. Здатність здійснювати юридичний супровід діяльності органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій.</p>
<p>Програмні результати</p>	<p>П РН-1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.</p>

<p>навчання</p>	<p>РН-3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.</p> <p>РН-6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.</p> <p>РН-9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.</p> <p>РН-11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.</p> <p>РН-12. Проводити порівняльно-правовий аналіз окремих інститутів права різних правових систем, враховуючи взаємозв'язок правової системи України з правовими системами Ради Європи та Європейського Союзу.</p> <p>РН-13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.</p> <p>РН-14 Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.</p> <p>РН-15 Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.</p> <p>РН-17. Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.</p>
<p>Місце дисципліни в логічній схемі</p>	<p>Знання цієї навчальної дисципліни слугуватимуть базою для подальшого вивчення дисциплін: О.8.М.12. Альтернативне вирішення правових спорів.</p>
<p>Зміст навчальної дисципліни</p>	<p>Тема 1. Загальна характеристика адміністративного судочинства як інституту судового захисту та засобу утвердження верховенства права</p> <p>Тема 2. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства</p> <p>Тема 3. Юрисдикція адміністративних судів. Підсудність адміністративних справ</p> <p>Тема 4. Докази і доказування в адміністративному судочинстві</p> <p>Тема 5. Особливості процесуального статусу учасників справи та інших учасників судового процесу</p> <p>Тема 6. Процесуальне представництво</p> <p>Тема 7. Провадження в адміністративному суді першої інстанції</p> <p>Тема 8. Особливості позовного провадження в окремих категоріях адміністративних справ</p> <p>Тема 9. Перегляд судових рішень</p> <p>Тема 10. Медіація в адміністративному судочинстві</p> <p>Тема 11. Виконання судових рішень в адміністративних справах. Застосування заходів процесуального примусу</p> <p>Тема 12. Процесуальні документи в адміністративному судочинстві</p> <p>Тема 13. Судові рішення в адміністративному судочинстві</p>
<p>Рекомендовані джерела для вивчення навчальної дисципліни</p>	<p style="text-align: center;">Основні джерела</p> <p>1. Конституція України від 28 червня 1996 р. <i>Законодавство України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.</p> <p>2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV <i>Законодавство України</i>. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15.</p>

3. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI. *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>.

4. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 червня 2016 р. № 1402-VIII *Законодавство України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

5. Адміністративне право та адміністративний процес в умовах воєнного стану в Україні: навчальний посібник : у 2-х томах. Том 2. Спеціальне адміністративне право. Європейське адміністративне право. Порівняльне адміністративне право. Адміністративний процес / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Гулак та ін. ; за заг. ред. В. Галуцька, В. Фелика. – Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 432 с. URL: <https://www.ssaals.com.ua/wp-content/uploads/AP-Том-2.pdf>.

6. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. ; за ред. В. Галуцька, О. Правоторової. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с. URL: <https://www.ssaals.com.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%90%D0%94%D0%9C%D0%86%D0%9D%D0%9F%D0%A0%D0%90%D0%92%D0%9E-%D0%B2%D0%B8%D0%B4.-%D1%87%D0%B5%D1%82%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B5-2021.pdf>.

7. Адміністративне судочинство України: питання теорії і практики (з нагоди 20-річчя ухвалення Кодексу адміністративного судочинства України): монографія / редкол.: М.І. Смокович (голова), О.Р. Радишевська, В.М. Кравчук, Н.В. Богашева. Київ: Компанія ВАІТЕ, 2025. 626 с. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/rizne/Monograf_Admin_sud_vo.pdf

8. Адміністративне судочинство в питаннях та відповідях : навчальний посібник / за заг. ред. Н. Ю. Задираки, Є. С. Герасименка. Київ : ВД Дакор, 2019. 224 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi59/0044112.pdf>.

9. Галуцько В., Стеценко С., Берлач А., Буханевич О., Ситников О. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес України в умовах воєнного стану: колективна монографія / за заг. ред. В. Фелика, В. Курила2. Київ: «Видавництво Людмила», 2023. 704 с. URL: https://www.ssaals.com.ua/wp-content/uploads/%D0%9C%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D1%8F_%D0%92_%D1%83%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%85_%D0%B2%D0%BE%D1%94%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE_%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%83.pdf.

10. Смокович М. І., Бевзенко В. М. Адміністративний процес України: теорія, практика: підручник. Видання четверте, змінене, доповнене і перероблене. Київ, Дакор, 2024.

Допоміжні джерела

11. Адміністративне судочинство : навчальний посібник / за заг. ред. проф. О. П. Рябченко. 2-ге вид., перероб. і доп. Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2014. 304 с. URL: <https://old.karazin.ua/images/redactor/news/2014-04-16/Riabchenko.pdf>.

12. Адміністративне судочинство України: теорія та практика:

	<p>монографія / кол. авт.; за заг. ред. О. М. Нечитайла. К.: ВАІТЕ, 2015. 288 с. URL: https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/1589/1/12.pdf.</p> <p>13. Боженко Н. В. Адміністративно-правове забезпечення медіації як способу вирішення адміністративних спорів: дис. ... канд. юрид. наук. спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запоріжжя, 2019. 242 с. URL: https://uacademic.info/download/file/0418U001825/dis.doc.</p> <p>14. Завальнюк І. В. Спрошене провадження в адміністративному судочинстві України: автореф. ... дис. ... канд. юрид. наук. спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Одеса, 2017. 22 с. URL: https://dspace.onua.edu.ua/bitstreams/4dcbe38a-c9fb-4ebc-b599-6d862d2b6320/download.</p> <p>15. Капинос О. В. Теоретико-правові засади функціонування адміністративного судочинства в Україні. Дис. ... канд. юрид. наук. спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Запоріжжя, 2021. 312 с. URL: http://phd.znu.edu.ua/page/dis/07_2021/Капynos.pdf.</p> <p>16. Ківалов С. В. Адміністративний процес (загальна частина) : навчальний посібник (для здобувачів вищої освіти денної форми навчання) / С. В. Ківалов, А. Ю. Осадчий, О. В. Закаленко. Одеса, 2019. 224 с. URL: https://doi.org/10.32837/11300.12478/</p> <p>17. Корчинський О. І. Правові засади організації адміністративного судочинства в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Львів, 2018. 185 с. URL: https://ena.lpnu.ua/items/9fa0ef2c-9998-43a6-bd64-b388979248bf.</p> <p>18. Муза О. В., Травкіна К. Є. Процесуальні засади спрощеного позовного провадження в адміністративному судочинстві України: монографія. Київ, Четверта хвиля, 2019. 108 с.</p> <p>19. Смокович М. І. Юрисдикція адміністративних судів: теорія і практика судочинства: монографія. Україна, Київ, Юрінком Інтер, 2022. 288 с.</p> <p>20. Груш М. І. Судове рішення в адміністративному процесі. Дис. ... канд. юрид. наук. спец. 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Львів, 2017.</p>
--	--

Навчальний контент

Методи навчання та форми поточного контролю	<p>Під час лекційних занять застосовуються:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) традиційний усний виклад змісту теми; 2) створення проблемних ситуацій; 3) слайдова презентація; 4) дискусійне обговорення проблемних питань; 5) методи активного слухання та методи зворотного зв'язку. <p>На семінарських заняттях застосовуються:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) дискусійне обговорення проблемних питань; 2) вирішення ситуаційних завдань та кейсів із застосуванням
--	---

	<p>сучасних інформаційних технологій. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни може проводитися у формах:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) усне або електронне (у тому числі тестове) блиц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу; 2) усне або електронне (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях; 3) виконання практичних завдань із застосуванням сучасних інформаційних технологій.
<p style="text-align: center;">Лекційні заняття</p>	<p style="text-align: center;">Лекційне заняття 1</p> <p style="text-align: center;">Тема 1. Загальна характеристика адміністративного судочинства як інституту судового захисту та засобу утвердження верховенства права.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правова природа адміністративного судочинства: поняття, ознаки та зміст. 2. Адміністративне судочинство як засіб утвердження верховенства права у вітчизняному конституційному устрої. 3. Завдання адміністративного судочинства. Відмінність завдання адміністративного судочинства від інших видів судочинства. 4. Загальна характеристика судового застосування джерел адміністративного права. 5. Адміністративна справа як предмет розгляду адміністративних судів. Види адміністративних справ в адміністративному судочинстві. 6. Форми адміністративного судочинства. <p style="text-align: center;">Тема 2. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства.</p> <ol style="list-style-type: none"> 7. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства: поняття та значення. 8. Класифікація принципів адміністративного судочинства. 9. Верховенство права – визначальний принцип адміністративного судочинства. 10. Характеристика принципів адміністративного судочинства. 11. Особливості застосування принципів адміністративного судочинства та забезпечення їх реалізації в юридичній практиці. <p style="text-align: center;">Лекційне заняття 2</p> <p style="text-align: center;">Тема 3. Юрисдикція адміністративних судів. Підсудність адміністративних справ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття публічно-правового спору та його особливості. 2. Предмет адміністративної юрисдикції та його співвідношення з предметами конституційної, кримінальної, цивільної та господарської юрисдикції. 3. Види публічно-правових спорів, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів. 4. Критерії встановлення юрисдикції адміністративних судів. 5. Поняття та види підсудності адміністративних справ: предметна, територіальна, інстанційна. <p style="text-align: center;">Тема 4. Докази і доказування в адміністративному судочинстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Поняття та ознаки доказування в адміністративному судочинстві. 7. Поняття та ознаки доказів у адміністративному судочинстві. 8. Джерела доказів у адміністративному судочинстві. Засоби

доказування.

9. Обов'язок доказування. Презумпція винуватості суб'єкта владних повноважень.
10. Роль суду в доказуванні. Дослідження та оцінка доказів у адміністративному судочинстві.
11. Звільнення від доказування в адміністративному судочинстві..

Лекційне заняття 3

Тема 5. Особливості процесуального статусу учасників справи та інших учасників судового процесу

1. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність.
2. Права та обов'язки учасників справи.
3. Характеристика адміністративно-процесуального статусу позивача в адміністративній справі.
4. Процесуальний статус відповідача в адміністративній справі.
5. Зловживання процесуальними правами в процесі реалізації процесуального статусу сторін в адміністративному судочинстві: форми та способи попередження.
6. Характеристика адміністративно-процесуального статусу третіх осіб як учасників справи.
7. Процесуальний статус інших учасників судового процесу..

Тема 6. Процесуальне представництво

8. Сутність, особливості представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.
9. Види представництва.
10. Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства.
11. Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.
12. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб та їх процесуальний статус..

Лекційне заняття 4

Тема 7. Провадження в адміністративному суді першої інстанції

1. Адміністративний позов: поняття, форма, зміст, вимоги.
2. Відкриття провадження в адміністративній справі.
3. Підготовче провадження.
4. Врегулювання спору за участі судді.
5. Розгляд справи по суті та ухвалення судового рішення.
6. Розгляд справ за правилами спрощеного позовного провадження..

Лекційне заняття 5

Тема 9. Перегляд судових рішень

1. Апеляційне провадження.
2. Касаційне провадження.
3. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Лекційне заняття 6

Тема 10. Медіація в адміністративному судочинстві

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Медіація як позасудовий спосіб врегулювання публічно-правового спору. 2. Принципи і моделі медіації, переваги і недоліки застосування при вирішенні конфліктів та спорів. 3. Особливості застосування медіації в механізмі вирішення адміністративних спорів: міжнародний досвід та напрямки вдосконалення вітчизняного законодавства. 4. Зловживання правами в процесі медіації: особливості протидії та профілактики. 5. Практика застосування медіації в адміністративному судочинстві. <p>Тема 12. Процесуальні документи в адміністративному судочинстві</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. Поняття та види адміністративно-процесуальних документів. 7. Зміст та особливості реалізації права громадян на звернення до суду з адміністративним позовом. 8. Види заяв по суті справи. Зміст заяв по суті справи. 9. Заяви з процесуальних питань. 10. Оформлення процесуальних документів на стадії апеляційного провадження. 11. Оформлення процесуальних документів на стадії касаційного провадження. 12. Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами. 13. Процесуальні документи, пов'язані з виконанням судових рішень..
<p>Семінарські заняття</p>	<p style="text-align: center;">Семінарське заняття 1</p> <p>Тема 1. Загальна характеристика адміністративного судочинства як інституту судового захисту та засобу утвердження верховенства права</p> <p>Тема 2. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства <i>Питання для усного опитування та дискусії</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Правова природа адміністративного судочинства: поняття, ознаки та зміст. Відмінність адміністративного судочинства від конституційного, цивільного, господарського та кримінального судочинства. 1.2. Адміністративне судочинство як засіб утвердження верховенства права у вітчизняному конституційному устрої. 1.3. Завдання адміністративного судочинства. Відмінність завдання адміністративного судочинства від інших видів судочинства 1.4. Загальна характеристика судового застосування джерел адміністративного права. 1.5. Застосування актів судової влади як похідних джерел адміністративного права. 1.6. Перспективи запровадження судового прецеденту як джерела права в Україні. 1.7. Адміністративна справа як предмет розгляду адміністративних судів. Види адміністративних справ в адміністративному судочинстві. 1.8. Форми адміністративного судочинства. 2.1. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства: поняття та значення. 2.2. Класифікація принципів адміністративного судочинства. 2.3. Застосування окремих принципів адміністративного

судочинства, визначених у законодавстві.

- 2.3.1. Верховенство права – визначальний принцип адміністративного судочинства.
- 2.3.2. Характеристика принципу рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом. Забезпечення рівності сторін в адміністративному процесі.
- 2.3.3. Аналіз принципів змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі.
- 2.3.4. Характеристика принципу гласності судового процесу.
- 2.3.5. Відкритість інформації щодо справи.
- 2.3.6. Зміст права на перегляд справи та оскарження судового рішення.
- 2.3.7. Характеристика принципу обов'язковості судових рішень. Відповідальність за невиконання судових рішень.
- 2.3.8. Аналіз принципу розумності строків розгляду справи судом. Встановлення Кодексом адміністративного судочинства України розумних строків.
- 2.3.9. Характеристика принципу неприпустимості зловживання процесуальними правами.
- 2.3.10. Зміст принципу відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.
- 2.4. Характеристика неформалізованих принципів адміністративного судочинства: розумності та справедливості; доступності судочинства; ефективності судового захисту; процесуальної економії та процесуальної формальності; рівності можливостей; державного гарантування процесуальних прав учасників процесу; очевидної раціональності/доцільності; пропорційності; незворотності дії норм права.
- 2.5. Особливості застосування принципів адміністративного судочинства та забезпечення їх реалізації в юридичній практиці. Наслідки порушення принципів адміністративного судочинства.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 3 бали
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі за темою заняття – 1 бал.
- 3) вирішення практичних ситуаційних завдань – 2 бали.

Семінарське заняття 2

Тема 3. Юрисдикція адміністративних судів. Підсудність адміністративних справ

Тема 6. Процесуальне представництво

Питання для усного опитування та дискусії

- 3.1. Загальна характеристика адміністративно-правових спорів.
- 3.2. Предмет адміністративної юрисдикції та його співвідношення з предметами конституційної, кримінальної, цивільної та господарської юрисдикції.
- 3.3. Види публічно-правових спорів, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів.
- 3.4. Критерії встановлення юрисдикції адміністративних судів.
- 3.5. Поняття і види підсудності адміністративних справ.

- 3.6. Недопустимість спорів про підсудність. Наслідки порушення правил підсудності..
- 6.1. Сутність, особливості представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.
- 6.2. Види представництва. Договірне представництво. Законне представництво.
- 6.3. Принципи та функції представництва в адміністративному судочинстві.
- 6.4. Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства.
- 6.5. Види представників в адміністративному процесі.
- 6.6. Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.
- 6.7. Документи, що підтверджують повноваження представників.
- 6.8. Зарубіжний досвід представництва в адміністративному судочинстві та можливості його використання в Україні. Удосконалення законодавства, яке регламентує представництво в адміністративному судочинстві.
- 6.9. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб та їх процесуальний статус.

Методи навчання та форми поточного контролю

- 1) дискусійне обговорення проблемних питань – 3 бали
- 2) аудиторна письмова робота у формі виконання тестових завдань у Google формі за темою заняття – 1 бал.
- 3) вирішення практичних ситуаційних завдань – 2 бали.

Семінарське заняття 3

Тема 10. Медіація в адміністративному судочинстві

Питання для усного опитування та дискусії

- 10.1. Медіація як позасудовий спосіб врегулювання публічно-правового спору. Місце медіації в системі адміністративного судочинства.
- 10.2. Сутність процедур примирення в системі альтернативного вирішення юридичних конфліктів (спорів).
- 10.3. Принципи і моделі медіації, переваги і недоліки застосування при вирішенні конфліктів та спорів.
- 10.4. Поняття, предмет та доктринальні засади судової медіації.
- 10.5. Принципи інституту медіації, їх види та особливості застосування в адміністративному судочинстві.
- 10.6. Функції інституту медіації та механізм їх реалізації в адміністративному судочинстві.
- 10.7. Формування законодавчих основ запровадження медіації для вирішення юридичних спорів в адміністративному судочинстві України.
- 10.8. Особливості застосування медіації в механізмі вирішення адміністративних спорів: міжнародний досвід та напрямки вдосконалення вітчизняного законодавства.
- 10.9. Зловживання правами в процесі медіації: особливості протидії та профілактики.
- 10.10. Зарубіжний досвід застосування медіації як ефективний спосіб

вирішення спорів.

10.11. Перспективи розвитку інституту медіації як засобу вирішення публічно-правових спорів в адміністративному судочинстві в Україні.

10.12. Практика застосування медіації в адміністративному судочинстві.

Методи навчання та форми поточного контролю

1) дискусійне обговорення проблемних питань – 5 балів

Семінарське заняття 4

Тема 12. Процесуальні документи в адміністративному судочинстві

Тема 13. Судові рішення в адміністративному судочинстві

Питання для усного опитування та дискусії

12.1. Поняття та види адміністративно-процесуальних документів.

12.2. Характерні риси адміністративно-процесуальних документів, що складаються учасниками судового процесу.

12.3. Зміст та особливості реалізації права громадян на звернення до суду з адміністративним позовом. Правові засади реалізації права громадян на задоволення адміністративного позову.

12.4. Види заяв по суті справи. Зміст заяв по суті справи.

12.5. Заяви з процесуальних питань: зміст, форми, порядок подання і розгляду.

12.6. Оформлення процесуальних документів на стадії апеляційного провадження.

12.7. Оформлення процесуальних документів на стадії касаційного провадження.

12.8. Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.

12.9. Процесуальні документи, пов'язані з виконанням судових рішень.

13.1. Поняття та правова природа судових рішень. Класифікаційні ознаки рішень адміністративного суду.

13.2. Види судових рішень в адміністративному судочинстві.

13.3. Підстави та порядок ухвалення судових рішень в адміністративній справі.

13.4. Способи та порядок усунення недоліків судових рішень.

13.5. Сутність та класифікація вимог, що пред'являються до змісту рішень, постанов та ухвал адміністративного суду.

13.6. Судові рішення на стадіях апеляційного і касаційного провадження.

13.7. Підстави та порядок перегляду адміністративних судових рішень за винятковими і нововиявленими обставинами.

13.8. Вимоги до судових рішень: законність і обґрунтованість судового рішення.

13.9. Структура судового рішення.

13.10. Теоретичні та прикладні особливості законної сили судових рішень.

13.11. Проблеми та способи вдосконалення порядку ухвалення, проголошення та виконання рішення адміністративного суду.

Методи навчання та форми поточного контролю

1) дискусійне обговорення проблемних питань – 5 балів

<p style="text-align: center;">Самостійна робота студентів</p>	<p>Самостійна робота із навчальної дисципліни «Теорія і практика адміністративного судочинства» для студентів заочної форми навчання передбачена у формі виконання контрольних робіт. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.</p> <p>Контрольна робота виконується українською мовою на папері формату А4 (297мм x 210 мм).</p> <p>Робоча площа аркуша, на якій друкується текст роботи, обмежується берегами таких розмірів: верхній і нижній береги – по 20 мм; лівий берег – 30 мм; правий берег – 10 мм.</p> <p>Робота друкується комп'ютерним способом. Шрифт друку – Times New Roman, звичайний, світлий. Кегль (параметри) шрифту – 14 pt (одиниць). Міжрядковий інтервал тексту – 1,5. Загальний обсяг контрольної роботи – 15-20 сторінок.</p> <p>Контрольна робота починається з титульної сторінки. Номер сторінки на титульному аркуші не ставиться, на наступних сторінках номер проставляється зверху в правому куті арабськими цифрами без додавання до номера аркуша будь-яких інших знаків, без крапки в кінці.</p> <p>На другій сторінці подається зміст роботи. Сторінки нумеруються. Кожне завдання повинно бути виділено у тексті.</p> <p>Текст кожної структурної частини роботи (завдання) починається з нового аркуша.</p> <p>Особливу увагу при виконанні контрольної роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Таке використання можливе лише за умови дотримання авторських прав, за допомогою належним чином оформлених посилань.</p> <p>Посилання на використані джерела зазначаються в тексті роботи проставлянням порядкового номера посилання за списком використаних джерел.</p> <p>Посилання по тексту робляться у квадратних дужках з позначенням порядкового номеру за списком використаних джерел. Якщо посилання здійснюється в цілому на джерело чи групу джерел, то в дужках зазначаються лише номери посилань, наприклад, «... у працях С.С. Алексєєва, С.М. Братуся, Р.І. Кондратьєва та М.М. Марченка, [3, 4, 5, 6] зазначається, що...».</p> <p>Коли необхідно зробити посилання на конкретні сторінки використаних джерел, то слід зазначити і номери посилань, і номери сторінок у джерелах, наприклад, «В. А. Бачинін та В.С. Журавський [9, с. 86–87; 10, с. 21–22] стверджують про...».</p> <p>У випадку, коли автор контрольної роботи бажає в тексті запозичити думку іншого автора, він може вчинити це двома способами: за допомогою точної цитати, або передати думку іншого автора без точного цитування. В обох випадках посилання є обов'язковим.</p> <p>У кінці контрольної роботи наводиться список використаних джерел. Зазначаються лише ті джерела, які фактично використовувались при її написанні. Список використаних джерел може складатись за алфавітом або у такому порядку: 1) нормативні акти (за юридичною силою), а потім підручники, монографії, статті (за алфавітом); 2) по мірі згадування у тексті контрольної роботи. Оформлення бібліографічного опису джерел здійснюється відповідно до вимог ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне</p>
---	---

посилання. Загальні положення та правила складання».

Слід звернути увагу на те, що список використаних джерел не повинен складатися лише з підручників і навчальних посібників, навіть найновіших, а обов'язково повинен містити нормативно-правові акти.

Контрольна робота підписується студентом, проставляється дата її виконання.

При оформленні контрольної роботи слід уникати таких типових помилок: зміст роботи не відповідає завданням контрольної роботи або не розкриває їх сутність; безсистемний виклад матеріалу, повторення одних і тих самих положень; логічні помилки, невміння виокремити головне; не зроблено аналізу чинних нормативних документів, спеціальної літератури; кількість використаних джерел є недостатньою для всебічного розкриття сутності завдань; у роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал, чи з порушенням нумерації тощо; бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту; обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, контрольна робота виконана неохайно, з помилками.

Тематика контрольних робіт:

Варіанти:

№ 1

1. Правова природа адміністративного судочинства: поняття, ознаки, завдання та зміст.

2. Процесуальне правонаступництво.

3. До Восьмого апеляційного адміністративного суду подано апеляційну скаргу на рішення Рівненського окружного адміністративного суду за адміністративним позовом про визнання протиправними та скасування постанов Рівненського районного відділу державної виконавчої служби Західного міжрегіонального управління Міністерства юстиції України. Незаконність оскаржуваної постанови обґрунтовувалося обставиною, що позивач (як боржник) у зобов'язанні та ПАТ «Укрсиббанк» як кредитор врегулювали питання стягнення кредитної заборгованості в добровільному порядку, у зв'язку із чим, відповідачем винесено постанови про повернення виконавчого документа стягувачу (однак в подальшому було винесено постанову про відкриття виконавчого провадження щодо виконання постанови про стягнення виконавчого збору. Рішенням Рівненського окружного адміністративного суду в задоволенні адміністративного позову було відмовлено, у зв'язку із чим на відповідне рішення було подано апеляційну скаргу з мотивів неправильного застосування судом норм матеріального права. Апеляційний адміністративний суд відкрив провадження у справі і призначив судові засідання. Особи, які беруть участь у справі в судові засідання не прибули, хоча належним чином повідомлені про дату, час та місце судового розгляду. Які подальші дії судді?

№2

1. Поняття та види підсудності адміністративних справ.

2. Процесуальний статус інших учасників судового процесу.

3. До Харківського окружного адміністративного суду надійшов позов Головного управління Держпраці у Харківській області до

Товариства з обмеженою відповідальністю про застосування заходів реагування у сфері державного нагляду у формі заборони виробництва, виконання робіт, експлуатації машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки на період до усунення виявлених порушень. Відповідно до ч. ч. 1, 2 ст. 171 Кодексу адміністративного судочинства України суддя після одержання позовної заяви з'ясовує, чи належить позовну заяву розглядати за правилами адміністративного судочинства і чи подано позовну заяву з дотриманням правил підсудності. В процесі такої перевірки, судом було встановлено, що місце реєстрації відповідача – м. Київ. Таким чином, дана справа за територіальною юрисдикцією (підсудністю) має розглядатись в Окружному адміністративному суду міста Києва. Які дії повинен надалі здійснити суд?

№ 3

1. Співвідношення понять «адміністративна юстиція» та «адміністративна юрисдикція».

2. Поняття та правова природа судових рішень. Класифікаційні ознаки рішень адміністративного суду.

3. До Львівського окружного адміністративного суду було подано позовну заяву Головним управлінням Державної податкової служби України у Львівській області про стягнення суми податкового боргу. Ухвалою суду відкрито провадження в адміністративній справі та призначено до розгляду у підготовчє судове засідання. У підготовчє судове засідання сторони, повідомлені належним чином про дату, час та місце проведення судового засідання не прибули, відповідач надав до суду клопотання про відкладення підготовчого провадження, у зв'язку із зайнятістю в іншому судовому засіданні. Відповідно до частини 2 статті 181 Кодексу адміністративного судочинства України суд відкладає підготовчє засідання в межах визначеного цим Кодексом строку підготовчого провадження у випадках визначених пунктами 1-3, 5 частини другої статті 205 цього Кодексу, який становить шістьдесят днів з дня відкриття провадження у справі. В той же час, дата підготовчого засідання, на яке не прибули сторони, була призначена судом на шістьдесятий день після відкриття провадження у справі. Які дії повинен вчинити адміністративний суд?

№ 4

1. Порядок реалізації права на касаційне оскарження.

2. Види представництва. Договірне представництво. Законне представництво.

3. В процесі розгляду Третім апеляційним адміністративним судом адміністративної справи за позовом Головного управління Державної податкової служби України у Дніпропетровській області до про стягнення суми податкового боргу, відповідачем було подано клопотання, в якому зазначалося, що на касаційному перегляді знаходилася справа щодо оскарження нарахування податкового боргу відповідача, а предметом спору в справі, що переглядалася в апеляційному порядку було саме стягнення даного податкового боргу з відповідача. Яке рішення повинен прийняти адміністративний суд за клопотанням і про що подавалося клопотання відповідачем?

№ 5

1. Застосування міжнародних та європейських джерел адміністративного права в судочинстві.

2. Поняття, принципи та функції представництва в адміністративному судочинстві.

3. До Верховного Суду надійшла касаційна скарга на рішення П'ятого апеляційного адміністративного суду про визнання протиправним рішення та зобов'язання вчинити дії. Ухвалою Касаційного адміністративного суду у складі Верховного Суду відкрито касаційне провадження у справі. Чи спричиняє подання касаційної скарги зупинення виконання оскаржуваного рішення?

№ 6

1. Застосування актів судової влади як похідних джерел адміністративного права.

2. Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства. Види представників.

3. Хмельницький окружний адміністративний суд, розглянувши у відкритому судовому засіданні клопотання представників сторін про зупинення провадження у справі за позовом Головного управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Хмельницькій області до Шаровечківської сільської ради про зупинення експлуатації будівлі Шаровечківської загальноосвітньої школи до повного усунення порушень вимог законодавства у сфері пожежної та техногенної безпеки, постановив ухвалу, якою задовольнив дане клопотання. Причиною для задоволення клопотання стало здійснення заходів щодо примирення сторін. Які ще причини можуть стати підставою для адміністративного суду постановити ухвалу про зупинення провадження у справі (коли він повинен в силу закону прийняти відповідне рішення)?

№ 7

1. Перспективи запровадження судового прецеденту як джерела права в Україні.

2. Звільнення від доказування в адміністративному судочинстві.

3. Івано-Франківський окружний адміністративний суд, розглянувши в порядку письмового провадження питання про зупинення провадження в адміністративній справі за позовом особи до Головного управління Пенсійного фонду України в Івано-Франківській області про визнання протиправними дії та зобов'язання вчинити дії, ухвалив зупинити провадження в адміністративній справі до набрання чинності рішенням Верховного Суду у зразковій справі. Що входить в поняття зразкової адміністративної справи?

№ 8

1. Види адміністративних справ в адміністративному судочинстві.

2. Права та обов'язки учасників справи. Неприпустимість зловживання процесуальними правами.

3. У провадженні Криничанського районного суду Дніпропетровської області перебувають матеріали адміністративної справи за позовом до інспектора сектора реагування патрульної поліції

відділення № 6 Кам'янського районного управління поліції Головного управління поліції в Дніпропетровській області про скасування постанови про накладення адміністративного стягнення. До суду на розгляд надійшла заява від адвоката про забезпечення позову в якій він просить зупинити стягнення у виконавчому провадженні. Суд ухвалив рішення про задоволення заяви про забезпечення позову і зупинення виконавчого провадження за постановою про накладення адміністративного стягнення. Які з нижче перелічених заходів також відносяться до видів забезпечення позову?

№ 9

1. Форми адміністративного судочинства.
2. Повноваження представника. Документи, що підтверджують повноваження представників.
3. Особа звернулася до Миколаївського районного суду Львівської області із адміністративним позовом до старшого державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища у Львівській області про визнання протиправною та скасування протоколу та постанови про накладення адміністративного стягнення. Ухвалою суду було відмовлено у відкритті провадження у справі з огляду на те, що юрисдикція адміністративного суду не поширюється на публічно-правові справи про накладення адміністративних стягнень. Чи правомірна відмова Миколаївського районного суду Львівської області?

№ 10

1. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства: поняття та значення.
2. Зарубіжний досвід представництва в адміністративному судочинстві та можливості його використання в Україні.
3. Колишній державний службовець, пройшовши три інстанції, виграла у Верховному Суді справу про поновлення її на посаді та стягнення з відповідача втраченого заробітку у зв'язку з вимушеним прогулом. Незважаючи на задоволення її вимог Верховним Судом, суд відхилив її клопотання про негайне виконання постанови про поновлення її на посаді. Чи правомірна відмова Верховного Суду?

№ 11

1. Класифікація принципів адміністративного судочинства.
2. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб, та їх процесуальний статус.
3. Особа в день голосування на виборах народних депутатів України не знайшла свого прізвища у списках виборців. У задоволенні вимоги особи про внесення прізвища до списку виборців головою дільничної комісії було відмовлено, оскільки таке питання повинно розглядатись у судовому порядку. За годину до закінчення часу голосування, особа подала позовну заяву до окружного адміністративного суду про включення до списку виборців, до якої було додано засвідчені копії паспорта, картки фізичної особи-платника податків, квитанції про сплату судового збору і рахунку про оплату юридичних послуг. Однак у розгляді позовної заяви було відмовлено. Чи були підстави для відмови?

№ 12

1. Верховенство права – визначальний принцип адміністративного судочинства.

2. Медіація як позасудовий спосіб врегулювання публічно-правового спору.

3. До Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області надійшов адміністративний позов Мукачівського прикордонного загону Західного регіонального управління Державної прикордонної служби України до іноземного громадянина про продовження строку затримання з метою ідентифікації та забезпечення примусового видворення іноземця за межі України. Адміністративний позов було мотивовано тим, що відповідач був затриманий прикордонним нарядом під час спроби незаконного перетинання державного кордону з України в Угорщину, у складі групи осіб, на ділянці відповідальності Мукачівського прикордонного загону. В подальшому було прийнято судові рішення про примусове видворення даної особи. Оскільки заходи щодо ідентифікації відповідача та отримання документів на повернення результатів не дали, було подано адміністративний позов про продовження строку затримання. Суд у задоволенні адміністративного позову відмовив, вказавши, що його юрисдикція поширюється на справи у публічно-правових спорах фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень, а не навпаки: у спорах суб'єкта владних повноважень із фізичними особами. Крім того, такі справи повинні розглядатися Закарпатським окружним адміністративним судом. Чи правильно вчинив суд?

№ 13

1. Поняття та ознаки доказування в адміністративному судочинстві.

2. Принципи і моделі медіації, переваги і недоліки застосування при вирішенні конфліктів та спорів.

3. Особа звернулася до Кіровоградського окружного адміністративного суду з позовом до Світловодської міської ради, в якому просила визнати протиправними дії відповідача у незатверджені проекту землеустрою протягом встановленого Земельним кодексом України строку та визнати протиправною, скасувати лист-відмову Світловодської міської ради та зобов'язати відповідача затвердити поданий проект землеустрою щодо відведення у власність земельної ділянки для будівництва індивідуального гаражу. Рішенням Кіровоградського окружного адміністративного суду адміністративний позов задоволено частково: визнано протиправною бездіяльність Світловодської міської ради щодо нерозгляду на її пленарному засіданні проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки та зобов'язано відповідача не пізніше 14 днів з дня набрання цим рішенням суду законної сили розглянути на пленарному засіданні поданий проект землеустрою; у задоволенні решти позовних вимог відмовлено. Ухвалою Кіровоградського окружного адміністративного суду було задоволено заяву позивача про встановлення судового контролю за виконанням судового рішення. В чому проявляється судовий контроль за виконанням судового рішення в адміністративній справі?

№ 14

1. Оформлення процесуальних документів на стадії апеляційного провадження.

2. Поняття, предмет та доктринальні засади судової медіації.

3. Особа звернулася до суду із адміністративним позовом до Головного управління Національної поліції у Хмельницькій області, в якому просить скасувати постанову у справі про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 126 Кодексу України про адміністративні правопорушення. В обґрунтування поданого адміністративного позову посилається на те, що позивач, керуючи автомобілем, по вул. Кам'янецькій у м. Хмельницькому в напрямку центру, був зупинений інспектором Національної поліції, де під час перевірки документів було виявлено, що у позивача відсутній страховий поліс. В результаті чого, на особу було складено протокол про адміністративне правопорушення та в подальшому винесено постанову про адміністративне правопорушення, якою позивача визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 126 Кодексу України про адміністративні правопорушення, та накладено на нього адміністративне стягнення у вигляді штрафу. Вирішивши справу за адміністративним позовом суд постановив ухвалу про закриття провадження у справі, оскільки дану справу не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства; постановлена ухвала є остаточною та оскарженню не підлягає. Чи обґрунтоване рішення суду?

№ 15

1. Критерії встановлення юрисдикції адміністративних судів.

2. Принципи та функції інституту медіації, їх види та особливості застосування в адміністративному судочинстві.

3. Верховний Суд відмовив у відкритті провадження в адміністративній справі №1150/18-а за позовом Особа 1 до Центральної виборчої комісії про припинення діяльності з проведення підготовки виборів народних депутатів України та депутатів органів місцевого самоврядування за виборчими списками від політичних партій та виборчих блоків політичних партій, у зв'язку з тим, що проведення виборів за партійними списками порушує його конституційне право як виборця і громадянина України обирати депутата – фізичну особу і замість цього змушує його обирати партію (блок партій) – юридичну особу. Чи є наявність публічно-правового спору? Чи поширюється юрисдикція адміністративних судів на дану категорію справ? Чи правомірним є рішення Верховного Суду?

№ 16

1. Характеристика принципу рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом.

2. Процесуальні документи, пов'язані з виконанням судових рішень.

3. ОСОБА_1 звернувся до Хмельницького окружного адміністративного суду із позовом про визнання незаконним наказу про проведення податкової перевірки, а також акта, оформленого за її результатами. У позовній заяві ОСОБА_1 вказав усі реквізити оскаржуваного акта, проте не надав його копію, мотивуючи це тим, що

вона його немає, а контролюючий орган його не надає. Суд, вивчивши матеріали справи, у ході спрощеного провадження відмовив у задоволенні позову, оскільки особа не довела свої вимоги згідно з ч. 1 ст. 77 Кодексу адміністративного судочинства України та не надала необхідні документи, клопотання про їх витребування також не подала. Чи може така справа розглядатись у порядку спрощеного провадження?

№ 17

1. Аналіз принципів змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі.

2. Особливості застосування медіації в механізмі вирішення адміністративних спорів: міжнародний досвід та напрямки вдосконалення вітчизняного законодавства.

3. Розпорядженням голови районної адміністрації на підставі ст.ст. 6, 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» утворено комісію до складу якої було включено представників районної адміністрації сільської ради, територіального органу поліції. Комісія склала акт перевірки, яким зобов'язала власника земельної ділянки прибрати із сусідських земельних ділянок його власні будівельні матеріали. Чи можна вважати комісію суб'єктом владних повноважень? Чи відповідає комісія визначенню «суб'єкт владних повноважень», передбаченого ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України? Чи буде перспективним оскарження акту цієї комісії в адміністративному суді?

№ 18

1. Характеристика принципу гласності судового процесу.

2. Зловживання правами в процесі медіації: особливості протидії та профілактики.

3. Колишній головний спеціаліст виконавчого комітету міської ради Ольга Петренко звернулася до окружного адміністративного суду з позовною заявою про стягнення з виконкому заробітної плати у розмірі 4500 гривень за останні три місяці перед її звільненням, протягом яких вона зарплату не отримувала. Суд відмовив у відкритті провадження у зв'язку з тим, що таку заяву не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства, оскільки О. Петренко уже не перебуває на публічній службі, а заявлені нею вимоги є вимогами, що впливають з трудових правовідносин. Як Ви вважаєте, чи правильна ухвала суду?

№ 19

1. Відкритість інформації щодо справи.

2. Зарубіжний досвід застосування медіації як ефективний спосіб вирішення спорів.

3. Розпорядженням голови районної адміністрації на підставі ст.ст. 6, 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» утворено комісію до складу якої було включено представників районної адміністрації сільської ради, територіального органу поліції. Комісія склала акт перевірки, яким зобов'язала власника земельної ділянки прибрати із сусідських земельних ділянок його власні будівельні матеріали. Чи можна вважати комісію суб'єктом владних повноважень? Чи відповідає комісія визначенню «суб'єкт владних повноважень»,

передбаченого ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України? Чи буде перспективним оскарження акту цієї комісії в адміністративному суді?

№ 20

1. Зміст права на перегляд справи та оскарження судового рішення.

2. Практика застосування медіації в адміністративному судочинстві.

3. Розпорядженням голови районної адміністрації на підставі ст.ст. 6, 39 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» утворено комісію до складу якої було включено представників районної адміністрації сільської ради, територіального органу поліції. Комісія склала акт перевірки, яким зобов'язала власника земельної ділянки прибрати із сусідських земельних ділянок його власні будівельні матеріали. Чи можна вважати комісію суб'єктом владних повноважень? Чи відповідає комісія визначенню «суб'єкт владних повноважень», передбаченого ст. 4 Кодексу адміністративного судочинства України? Чи буде перспективним оскарження акту цієї комісії в адміністративному суді?

№ 21

1. Характеристика принципу обов'язковості судових рішень. Відповідальність за невиконання судових рішень.

2. Поняття та види адміністративно-процесуальних документів.

3. ОСОБА_1 звернувся до Хмельницького окружного адміністративного суду із позовом про визнання незаконним наказу про проведення податкової перевірки, а також акта, оформленого за її результатами. У позовній заяві ОСОБА_1 вказав усі реквізити оскаржуваного акта, проте не надав його копію, мотивуючи це тим, що вона його немає, а контролюючий орган його не надає. Суд, вивчивши матеріали справи, у ході спрощеного провадження відмовив у задоволенні позову, оскільки особа не довела свої вимоги згідно з ч. 1 ст. 77 Кодексу адміністративного судочинства України та не надала необхідні документи, клопотання про їх витребування також не подала. Чи може така справа розглядатись у порядку спрощеного провадження?

№ 22

1. Аналіз принципу розумності строків розгляду справи судом.

2. Джерела доказів у адміністративному судочинстві. Засоби доказування.

3. Верховний Суд відмовив у відкритті провадження в адміністративній справі №1150/18-а за позовом Особа 1 до Центральної виборчої комісії про припинення діяльності з проведення підготовки виборів народних депутатів України та депутатів органів місцевого самоврядування за виборчими списками від політичних партій та виборчих блоків політичних партій, у зв'язку з тим, що проведення виборів за партійними списками порушує його конституційне право як виборця і громадянина України обирати депутата – фізичну особу і замість цього змушує його обирати партію (блок партій) – юридичну особу. Чи є наявність публічно-правового спору? Чи поширюється юрисдикція адміністративних судів на дану категорію справ? Чи

правомірним є рішення Верховного Суду?

№ 23

1. Характеристика принципу неприпустимості зловживання процесуальними правами.

2. Зміст та особливості реалізації права громадян на звернення до суду з адміністративним позовом.

3. Особа звернулася до суду із адміністративним позовом до Головного управління Національної поліції у Хмельницькій області, в якому просить скасувати постанову у справі про адміністративне правопорушення за ч. 1 ст. 126 Кодексу України про адміністративні правопорушення. В обґрунтування поданого адміністративного позову посилається на те, що позивач, керуючи автомобілем, по вул. Кам'янецькій у м. Хмельницькому в напрямку центру, був зупинений інспектором Національної поліції, де під час перевірки документів було виявлено, що у позивача відсутній страховий поліс. В результаті чого, на особу було складено протокол про адміністративне правопорушення та в подальшому винесено постанову про адміністративне правопорушення, якою позивача визнано винним у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ч. 1 ст. 126 Кодексу України про адміністративні правопорушення, та накладено на нього адміністративне стягнення у вигляді штрафу. Вирішивши справу за адміністративним позовом суд постановив ухвалу про закриття провадження у справі, оскільки дану справу не належить розглядати за правилами адміністративного судочинства; постановлена ухвала є остаточною та оскарженню не підлягає. Чи обґрунтоване рішення суду?

№ 24

1. Зміст принципу відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.

2. Види заяв по суті справи. Зміст заяв по суті справи.

3. Особа звернулася до Кіровоградського окружного адміністративного суду з позовом до Світловодської міської ради, в якому просила визнати протиправними дії відповідача у незатверджені проекту землеустрою протягом встановленого Земельним кодексом України строку та визнати протиправною, скасувати лист-відмову Світловодської міської ради та зобов'язати відповідача затвердити поданий проект землеустрою щодо відведення у власність земельної ділянки для будівництва індивідуального гаражу. Рішенням Кіровоградського окружного адміністративного суду адміністративний позов задоволено частково: визнано протиправною бездіяльність Світловодської міської ради щодо нерозгляду на її пленарному засіданні проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки та зобов'язано відповідача не пізніше 14 днів з дня набрання цим рішенням суду законної сили розглянути на пленарному засіданні поданий проект землеустрою; у задоволенні решти позовних вимог відмовлено. Ухвалою Кіровоградського окружного адміністративного суду було задоволено заяву позивача про встановлення судового контролю за виконанням судового рішення. В чому проявляється судовий контроль за виконанням судового рішення в адміністративній справі?

№ 25

1. Особливості застосування принципів адміністративного судочинства.

2. Адміністративний позов як засіб реалізації прав громадян на судовий захист.

3. До Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області надійшов адміністративний позов Мукачівського прикордонного загону Західного регіонального управління Державної прикордонної служби України до іноземного громадянина про продовження строку затримання з метою ідентифікації та забезпечення примусового видворення іноземця за межі України. Адміністративний позов було мотивовано тим, що відповідач був затриманий прикордонним нарядом під час спроби незаконного перетинання державного кордону з України в Угорщину, у складі групи осіб, на ділянці відповідальності Мукачівського прикордонного загону. В подальшому було прийнято судові рішення про примусове видворення даної особи. Оскільки заходи щодо ідентифікації відповідача та отримання документів на повернення результатів не дали, було подано адміністративний позов про продовження строку затримання. Суд у задоволенні адміністративного позову відмовив, вказавши, що його юрисдикція поширюється на справи у публічно-правових спорах фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень, а не навпаки: у спорах суб'єкта владних повноважень із фізичними особами. Крім того, такі справи повинні розглядатися Закарпатським окружним адміністративним судом. Чи правильно вчинив суд?

№ 26

1. Поняття публічно-правового спору та його особливості.

2. Відзив на позовну заяву (відзив) як заява по суті справи.

3. Особа в день голосування на виборах народних депутатів України не знайшла свого прізвища у списках виборців. У задоволенні вимоги особи про внесення прізвища до списку виборців головою дільничної комісії було відмовлено, оскільки таке питання повинно розглядатись у судовому порядку. За годину до закінчення часу голосування, особа подала позовну заяву до окружного адміністративного суду про включення до списку виборців, до якої було додано засвідчені копії паспорта, картки фізичної особи-платника податків, квитанції про сплату судового збору і рахунку про оплату юридичних послуг. Однак у розгляді позовної заяви було відмовлено. Чи були підстави для відмови?

№ 27

1. Загальна характеристика адміністративно-правових спорів.

2. Відповідь на відзив як заява по суті справи.

3. Колишній державний службовець, пройшовши три інстанції, виграла у Верховному Суді справу про поновлення її на посаді та стягнення з відповідача втраченого заробітку у зв'язку з вимушеним прогулом. Незважаючи на задоволення її вимог Верховним Судом, суд відхилив її клопотання про негайне виконання постанови про поновлення її на посаді. Чи правомірна відмова Верховного Суду?

№ 28

	<p>1. Судові рішення на стадіях апеляційного і касаційного провадження.</p> <p>2. Заперечення як заява по суті справи.</p> <p>3. Особа звернулася до Миколаївського районного суду Львівської області із адміністративним позовом до старшого державного інспектора з охорони навколишнього природного середовища у Львівській області про визнання протиправною та скасування протоколу та постанови про накладення адміністративного стягнення. Ухвалою суду було відмовлено у відкритті провадження у справі з огляду на те, що юрисдикція адміністративного суду не поширюється на публічно-правові справи про накладення адміністративних стягнень. Чи правомірна відмова Миколаївського районного суду Львівської області?</p> <p style="text-align: center;">№ 29</p> <p>1. Поняття та способи забезпечення доказів. Підстави та порядок забезпечення доказів.</p> <p>2. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву як заява по суті справи.</p> <p>3. У провадженні Криничанського районного суду Дніпропетровської області перебувають матеріали адміністративної справи за позовом до інспектора сектора реагування патрульної поліції відділення № 6 Кам'янського районного управління поліції Головного управління поліції в Дніпропетровській області про скасування постанови про накладення адміністративного стягнення. До суду на розгляд надійшла заява від адвоката про забезпечення позову в якій він просить зупинити стягнення у виконавчому провадженні. Суд ухвалив рішення про задоволення заяви про забезпечення позову і зупинення виконавчого провадження за постановою про накладання адміністративного стягнення. Які з нижче перелічених заходів також відносяться до видів забезпечення позову?</p> <p style="text-align: center;">№ 30</p> <p>1. Види публічно-правових спорів, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів.</p> <p>2. Заяви з процесуальних питань.</p> <p>3. Івано-Франківський окружний адміністративний суд, розглянувши в порядку письмового провадження питання про зупинення провадження в адміністративній справі за позовом особи до Головного управління Пенсійного фонду України в Івано-Франківській області про визнання протиправними дії та зобов'язання вчинити дії, ухвалив зупинити провадження в адміністративній справі до набрання чинності рішенням Верховного Суду у зразковій справі. Що входить в поняття зразкової адміністративної справи?</p>
<p style="text-align: center;">Виконання курсової роботи</p>	<p>Курсова робота – вид самостійної навчально-наукової роботи з елементами дослідження, що виконується здобувачами вищої освіти протягом семестру з метою закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних за час вивчення навчальної дисципліни та їх застосування при комплексному вирішенні конкретного фахового завдання.</p> <p>Тематика курсових робіт щорічно до початку навчального</p>

семестру, в якому планується виконання курсової роботи, актуалізується і затверджуються кафедрою.

Теми курсових робіт:

1. Адміністративне судочинство як прояв реалізації конституційного права на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень
2. Принцип верховенства права в адміністративному судочинстві: зміст і практика застосування.
3. Докази та доказування в адміністративному судочинстві.
4. Поняття та види заходів процесуального примусу в адміністративному судочинстві.
5. Діджиталізація в адміністративному судочинстві: національний та зарубіжний досвід.
6. Міжнародні стандарти здійснення адміністративного судочинства.
7. Правові аспекти медіації у адміністративному судочинстві.
8. Зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві: форми та способи попередження.
9. Практичні питання здійснення законного та договірного представництва у адміністративному судочинстві.
10. Характеристика адміністративно-процесуального статусу сторін в адміністративній справі.
11. Правові аспекти вирішення адміністративних термінових справ.
12. Складні адміністративні справи: поняття та процесуальні особливості вирішення.
13. Особливості розгляду справ за правилами спрощеного провадження у адміністративному судочинстві.
14. Теоретичні та прикладні аспекти розгляду спорів, що виникають з відносин публічної служби.
15. Процесуальні особливості провадження у справах про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією.
16. Теоретичні та практичні аспекти провадження у справах за зверненням податкових органів.
17. Прикладні аспекти вирішення судом адміністративних справ за участю прикордонних та міграційних органів
18. Правова природа спорів про компетенцію суб'єктів владних повноважень у адміністративному судочинстві.
19. Правові основи вирішення пенсійних та соціальних спорів у адміністративному судочинстві.
20. Прикладні аспекти вирішення адміністративних справ за позовами щодо чинності та виконання адміністративних договорів.
21. Особливості розгляду та вирішення виборчих спорів у адміністративному судочинстві.
22. Забезпечення адміністративного позову: підстави, порядок, судова практика.
23. Судові рішення в адміністративному судочинстві: структура, вимоги, виконання.
24. Теоретико-правові та прикладні аспекти здійснення судового контролю за виконанням судових рішень в адміністративних справах.

Структурно курсова робота повинна складатися із титульного аркуша, змісту роботи, вступу, основної частини (розділів та підрозділів), висновків, списку використаних джерел та додатків (у разі потреби).

Курсова робота розпочинається титульним аркушем, у якому зазначаються: офіційна назва університету та кафедри, на якій виконана робота; дисципліна з якої виконується курсова робота; тема курсової роботи; прізвище, ім'я та по батькові автора; прізвище, ім'я та по батькові, посада, науковий ступінь, вчене звання керівника курсової роботи; місто та рік написання роботи.

Після титульного аркуша розташовується зміст курсової роботи, який повинен бути логічним, послідовним та зрозумілим. Необхідно намагатися зробити так, щоб усі питання плану являли собою єдину структуровано-логічну систему, в якій кожний наступний пункт розвиває і доповнює попередні. При цьому, у роботі не може бути менше двох розділів.

Якщо у роботі використано понад п'ять умовних позначень (абревіатур, символів, скорочень, які не є загальноприйнятими), то це зазначається на окремому аркуші, який розташовується перед текстом роботи як «Перелік умовних скорочень».

У вступі розкривається актуальність обраної теми, визначається мета дослідження і коло питань, аналіз яких спрямований на досягнення цієї мети. Також у вступі зазначається об'єкт та предмет дослідження, теоретична основа, вказується структура курсової роботи.

Актуальність теми роботи, що обумовила її вибір. Визначення актуальності будь-якої теми має бути ясным, конкретним і повинно розкривати доцільність дослідження теми її значення. Правильне окреслення актуальності визначає стратегію дослідження, дозволяє відокремити головне від другорядного та визначити напрямок пошуку.

Визначення об'єкту дослідження. Об'єкт дослідження – частина об'єктивної реальності, процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Як правило, об'єкт визначають як коло конкретних суспільних відносин, що буде досліджуватись у роботі.

Важлива частина вступу – визначення мети та завдань дослідження. Мета формулюється лаконічно, одним реченням і повинна впливати з теми роботи. Наприклад: «Здійснити аналіз підстав виникнення, зміни та припинення правовідносин...». Відповідно до визначеної мети формулюються завдання, які деталізують та розкривають мету. Характер завдань впливає з назв розділів (у разі наявності і підрозділів) роботи і їх зміст формулюють, використовуючи такі поняття: визначити ..., встановити ..., охарактеризувати..., розробити..., виявити..., сформулювати ..., розкрити... тощо. Остаточний варіант вступу доцільно писати після завершення основної частини роботи. В основній частині (розділах та підрозділах) викладається зміст дослідження: основні теоретичні положення, що визначають сутність обраної теми, об'єкту дослідження, з урахуванням мети та завдань курсової роботи; здійснюється аналіз нормативного матеріалу за законодавством України, іноземних держав та міжнародно-правовими документами, судової практики; пропонуються можливі шляхи вирішення існуючих проблем.

Кожний розділ курсової роботи повинен закінчуватися

короткими висновками, у яких узагальнено та стисло викладаються наведені у розділі наукові та практичні результати. При написанні курсової роботи повинні даватися посилання на матеріал з проаналізованих джерел які наводяться в роботі.

У висновках до роботи викладаються найбільш важливі результати та висновки автора, одержані в роботі, які повинні містити формулювання розв'язання поставлених завдань, її значення вивчення дисципліни.

Висновки автора повинні носити обґрунтований характер, бути результатом самостійного дослідження.

Курсова робота завершується списком використаних джерел, на які є посилання в тексті роботи та які використані при її підготовці.

Цифрові, інформативні матеріали, які не використовуються в роботі при аналізі, а тільки підтверджують якісь положення, бажано подавати в додатках, які подаються в кінці роботи, після списку використаних джерел. Обсяг додатків у загальному обсязі курсової роботи не враховується.

Обсяг основного тексту курсової роботи повинен бути не меншим 20 і більшим 30 аркушів. До основного тексту входять:

- титульний аркуш (1 арк.);
- зміст роботи (1 арк.);
- вступ (1,5–2 арк.);
- розділи (20–23 арк.);
- висновки (2-3 арк.).

Обсяг наступних складових частин роботи – списку використаних джерел та додатків (якщо вони є) залежить від кількості джерел та змісту роботи і не включається до загального обсягу курсової роботи.

Курсова робота виконується українською мовою на папері формату А4 (297мм x 210 мм). Робоча площа аркуша, на якій друкується текст роботи, обмежується берегами таких розмірів: верхній і нижній береги – по 20 мм; лівий берег – 30 мм; правий берег – 10 мм.

Шрифт друку – Times New Roman, звичайний, світлий. Кегль (параметри) шрифту – 14 pt (одиниць). Міжрядковий інтервал тексту – 1,5.

Нумерація аркушів проставляється у верхньому правому куті аркуша арабськими цифрами без додавання до номера аркуша будь-яких інших знаків. На першому аркуші роботи номер не проставляється.

При складанні плану роботи слід враховувати такі вимоги:

- треба зазначати у плані номери аркушів, на яких починаються відповідні структурні частини роботи (вступ, розділи, підрозділи тощо);
- такі структурні частини роботи як вступ, висновки, список використаних джерел, додатки – у плані подаються без нумерації, тобто перед ними номери не проставляються;
- назви структурних частин роботи у плані друкуються від межі лівого берега;
- назви структурних частин роботи – «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами звичайним жирним шрифтом;
- номери розділів проставляються арабськими цифрами, після

яких крапка не ставиться;

– назва розділу друкується у наступному рядку від межі лівого берега аркуша (тобто починається не після номера розділу, а під словом «розділ»);

– номер підрозділу є складним і складається з номера розділу в межах роботи і порядкового номера підрозділу в межах розділу, які між собою розділяються крапкою;

– номер підрозділу починається від межі лівого поля, після номера ставиться крапка. У цьому ж рядку після крапки з великої літери рядковими літерами звичайним світлим шрифтом друкується назва підрозділу;

– крапка в кінці жодної структурної частини роботи не ставиться.

Текст кожної структурної частини роботи починається з нового аркуша. Слова «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» і назви розділів, друкуються центровано до тексту великими літерами жирним шрифтом.

Слово «РОЗДІЛ» і номер розділу друкуються центровано в одному рядку, а назва розділу – також центровано в наступному рядку. Крапка після номера розділу не ставиться.

Назви підрозділів починаються з великої літери, друкуються центровано до тексту рядковими літерами жирним шрифтом.

Крапка після назв структурних частин роботи не ставиться.

Посилання. Особливу увагу при виконанні курсової роботи слід приділити використанню наукових праць інших авторів. Таке використання можливе лише за умови дотримання авторських прав, за допомогою належним чином оформлених посилань.

Посилання на використані джерела зазначаються в тексті роботи проставлянням порядкового номера посилання за списком використаних джерел.

Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. У разі виникнення необхідності послатися на думки авторів, праці яких є рідкісними (або давніми) і не можуть бути безпосередньо опрацьовані студентом,

Допускається використання цитат таких авторів з інших джерел.

Посилання по тексту робляться у квадратних дужках з позначенням порядкового номеру за списком використаних джерел.

Коли необхідно зіслатися на конкретні сторінки використаних джерел, то слід зазначати і номери посилань, і номери сторінок у джерелах, наприклад, «...А.С. Довгерт та Р.О. Стефанчук [9, с. 86–88; 10, с. 21–27] стверджують про...».

Список використаних джерел. Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків. Бібліографічний опис складається безпосередньо за друкованим твором або за каталогами та бібліографічними покажчиками повністю без пропусків будь-яких елементів, скорочення назв. Джерела можна розміщувати трьома способами:

– в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків джерел;

– увесь список формується в алфавітному порядку за прізвищем

першого автора або назвою;

– у порядку появи (згадування) посилань у тексті курсової роботи.

Формування списку використаних джерел за появою посилань у тексті є більш простим способом і полягає у наскрізній нумерації джерел незалежно від того чи це нормативний акт чи автор прізвище якого починається з будь-якої літери абетки.

Список використаних джерел повинен мати не менше 15 джерел. На кожне з наявних у списку джерело має бути в роботі хоча б одне посилання. Список використаних джерел розташовується після висновків з продовженням нумерації аркушів. Правила бібліографічного опису джерел подані у додатку Г.

Оформлення додатків. Додатки розташовуються після списку використаних джерел в порядку появи посилань на них у тексті роботи з продовженням нумерації аркушів. При цьому кожний додаток починається з нової сторінки.

Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими літерами з першої великої центровано стосовно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додаток...» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, Додаток А, Додаток Б і т.д. Один додаток позначається як додаток А.

При написанні курсової роботи студенти зобов'язані дотримуватись вимог академічної доброчесності відповідно до вимог ст. 42 Закону України «Про освіту». Достатня оригінальність тексту має становити понад 50 %.

Курсові роботи протягом 10 робочих днів з дня їх передачі керівникові мають бути перевірені ним на предмет відповідності змісту та структури встановленим вимогам. Якщо робота відповідає чинним вимогам, керівник в установленому порядку передає курсові роботи на перевірку на предмет наявності академічного плагіату. За умови встановлення за результатами перевірки достатності обсягу оригінальності тексту робота передається керівникові для підготовки відгуку та оцінювання. Порядок дій щодо курсової роботи, яка має недостатній або неприйнятний обсяг оригінальності тексту, визначається Положенням про систему запобігання академічному плагіату в академічних та наукових текстах у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

Готові курсові роботи у паперовому та електронному вигляді із оформленими належним чином супровідними документами подаються здобувачами вищої освіти у навчальний відділ факультету, після чого вони реєструються та передаються на захист.

Захист курсової роботи проводиться публічно перед комісією у складі не менше трьох викладачів кафедри, у тому числі і керівника курсової роботи. Головою комісії, як правило, призначається науково-педагогічний працівник, який має вищий науковий ступінь та/або вчене звання.

За виконання і захист курсової роботи здобувач вищої освіти максимально може отримати 100 балів за накопичувальною шкалою з наступним переведенням у відповідну оцінку за шкалою ЄКТС. Підсумкова оцінка за виконання і захист курсової роботи визначається

	<p>шляхом додавання балів керівника курсової роботи та комісії із захисту курсових робіт за результатами захисту. Загальна сума балів включає такі складові: оцінювання керівником підсумків роботи на окремих етапах її підготовки (максимум – 60 балів); оцінювання комісією захисту курсової роботи (максимум – 40 балів).</p> <p>Критерії оцінювання, порядок виконання та захисту курсової роботи визначені у п. 4.4 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введене в дію наказом від 29.08.2025 р. № 523/25 (https://surl.li/liuxqd) (у новій редакції)</p>
--	---

Політика та контроль

<p>Політика щодо дедлайнів та здобуття балів за пропущені заняття</p>	<p>Перескладання лекцій та семінарських занять відбувається у порядку, визначеному Положенням про організацію освітнього процесу у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введене в дію наказом від 29.08.2025 р. № 523/25 (https://surl.li/liuxqd) (у новій редакції).</p> <p>Перескладання лекцій: виконання завдання за темою пропущеної лекції.</p> <p>Перескладання семінарських занять: усне опитування по питаннях семінару.</p>
<p>Підсумковий контроль</p>	<p>Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного екзамену. Екзаменаційний білет включає 2 теоретичних питання і 1 практичне питання у формі практичного ситуаційного завдання.</p> <p style="text-align: center;">Питання для підсумкового контролю</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правова природа адміністративного судочинства: поняття, ознаки та зміст. 2. Адміністративне судочинство як засіб утвердження верховенства права у вітчизняному конституційному устрої. 3. Співвідношення понять «адміністративна юстиція» та «адміністративна юрисдикція». 4. Завдання адміністративного судочинства. 5. Застосування міжнародних та європейських джерел адміністративного права в судочинстві. 6. Застосування актів судової влади як похідних джерел адміністративного права. 7. Перспективи запровадження судового прецеденту як джерела права в Україні. 8. Види адміністративних справ в адміністративному судочинстві. 9. Форми адміністративного судочинства. 10. Основні засади (принципи) адміністративного судочинства: поняття та значення. 11. Класифікація принципів адміністративного судочинства. 12. Верховенство права – визначальний принцип адміністративного судочинства. 13. Тлумачення верховенства права Конституційним Судом України. 14. Інтерпретація верховенства права Європейським судом з прав людини. 15. Гарантії реалізації принципу верховенства права при здійсненні

судового захисту.

16. Характеристика принципу рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом.
17. Аналіз принципів змагальності сторін, диспозитивності та офіційного з'ясування всіх обставин у справі.
18. Характеристика принципу гласності судового процесу.
19. Відкритість інформації щодо справи.
20. Зміст права на перегляд справи та оскарження судового рішення.
21. Характеристика принципу обов'язковості судових рішень. Відповідальність за невиконання судових рішень.
22. Аналіз принципу розумності строків розгляду справи судом.
23. Характеристика принципу неприпустимості зловживання процесуальними правами.
24. Зміст принципу відшкодування судових витрат фізичних та юридичних осіб, на користь яких ухвалене судове рішення.
25. Особливості застосування принципів адміністративного судочинства.
26. Поняття публічно-правового спору та його особливості.
27. Загальна характеристика адміністративно-правових спорів.
28. Предмет адміністративної юрисдикції та його співвідношення з предметами конституційної, кримінальної, цивільної та господарської юрисдикції.
29. Проблеми визначення правової природи правовідносин для вирішення питання юрисдикції адміністративних судів.
30. Види публічно-правових спорів, на які поширюється юрисдикція адміністративних судів.
31. Критерії встановлення юрисдикції адміністративних судів.
32. Предмет адміністративної юрисдикції: розмежування компетенції.
33. Поняття підсудності адміністративних справ.
34. Види підсудності адміністративних справ: предметна, територіальна, інстанційна.
35. Недопустимість спорів про підсудність. Наслідки порушення правил підсудності.
36. Поняття та ознаки доказування в адміністративному судочинстві.
37. Поняття та ознаки доказів у адміністративному судочинстві.
38. Класифікація доказів.
39. Джерела доказів у адміністративному судочинстві. Засоби доказування.
40. Обов'язок доказування. Презумпція винуватості суб'єкта владних повноважень.
41. Роль суду в доказуванні. Дослідження та оцінка доказів у адміністративному судочинстві.
42. Звільнення від доказування в адміністративному судочинстві.
43. Поняття та способи забезпечення доказів. Підстави та порядок забезпечення доказів.
44. Адміністративна процесуальна правосуб'єктність.
45. Права та обов'язки учасників справи. Неприпустимість зловживання процесуальними правами.
46. Характеристика адміністративно-процесуального статусу позивача в адміністративній справі.
47. Процесуальний статус відповідача в адміністративній справі.
48. Зловживання процесуальними правами в процесі реалізації

процесуального статусу сторін в адміністративному судочинстві: форми та способи попередження.

49. Заміна неналежної сторони.
50. Характеристика адміністративно-процесуального статусу третіх осіб як учасників справи.
51. Процесуальне правонаступництво.
52. Процесуальний статус інших учасників судового процесу.
53. Сутність, особливості представництва прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.
54. Види представництва. Договірне представництво. Законне представництво.
55. Принципи та функції представництва в адміністративному судочинстві.
56. Поняття та зміст правового статусу представника як суб'єкта адміністративного судочинства.
57. Види представників в адміністративному процесі.
58. Повноваження представника прав, свобод та інтересів громадян в адміністративному судочинстві.
59. Документи, що підтверджують повноваження представників.
60. Зарубіжний досвід представництва в адміністративному судочинстві та можливості його використання в Україні.
61. Участь у судовому процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб, та їх процесуальний статус
62. Медіація як позасудовий спосіб врегулювання публічно-правового спору.
63. Принципи і моделі медіації, переваги і недоліки застосування при вирішенні конфліктів та спорів.
64. Поняття, предмет та доктринальні засади судової медіації.
65. Принципи інституту медіації, їх види та особливості застосування в адміністративному судочинстві.
66. Функції інституту медіації та механізм їх реалізації в адміністративному судочинстві.
67. Особливості застосування медіації в механізмі вирішення адміністративних спорів: міжнародний досвід та напрямки вдосконалення вітчизняного законодавства.
68. Зловживання правами в процесі медіації: особливості протидії та профілактики.
69. Зарубіжний досвід застосування медіації як ефективний спосіб вирішення спорів.
70. Практика застосування медіації в адміністративному судочинстві.
71. Поняття та види адміністративно-процесуальних документів.
72. Характерні риси адміністративно-процесуальних документів, що складаються учасниками судового процесу.
73. Зміст та особливості реалізації права громадян на звернення до суду з адміністративним позовом.
74. Види заяв по суті справи. Зміст заяв по суті справи.
75. Адміністративний позов як засіб реалізації прав громадян на судовий захист.
76. Відзив на позовну заяву (відзив) як заява по суті справи.
77. Відповідь на відзив як заява по суті справи.
78. Заперечення як заява по суті справи.

	<p>79. Пояснення третьої особи щодо позову або відзиву як заява по суті справи.</p> <p>80. Заяви з процесуальних питань</p> <p>81. Оформлення процесуальних документів на стадії апеляційного провадження.</p> <p>82. Порядок реалізації права на апеляційне оскарження.</p> <p>83. Заява про приєднання до апеляційної скарги</p> <p>84. Оформлення процесуальних документів на стадії касаційного провадження.</p> <p>85. Порядок реалізації права на касаційне оскарження.</p> <p>86. Заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами.</p> <p>87. Процесуальні документи, пов'язані з виконанням судових рішень.</p> <p>88. Поняття та правова природа судових рішень. Класифікаційні ознаки рішень адміністративного суду.</p> <p>89. Види судових рішень в адміністративному судочинстві.</p> <p>90. Підстави та порядок ухвалення судових рішень в адміністративній справі.</p> <p>91. Повноваження суду при вирішенні справи.</p> <p>92. Рішення. Рішення щодо частини позовних вимог. Ухвала. Окрема ухвала суду.</p> <p>93. Способи та порядок усунення недоліків судових рішень.</p> <p>94. Сутність та класифікація вимог, що пред'являються до змісту рішень, постанов та ухвал адміністративного суду.</p> <p>95. Судові рішення на стадіях апеляційного і касаційного провадження.</p> <p>96. Підстави та порядок перегляду адміністративних судових рішень за винятковими і нововиявленими обставинами.</p> <p>97. Вимоги до судових рішень: законність і обґрунтованість судового рішення.</p> <p>98. Критерії якісного судового рішення: правосудність; своєчасність; вмотивованість; чіткість; чиста мова; доступний стиль.</p> <p>99. Структура судового рішення.</p> <p>100. Теоретичні та прикладні особливості законної сили судових рішень.</p>			
<p>Критерії оцінювання</p>	<p>1. Положення про організацію освітнього процесу у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджене рішенням вченої ради від 29.08.2025 р., протокол №1, введене в дію наказом від 29.08.2025 р. № 523/25 (https://surl.li/liuxqd) (у новій редакції).</p> <p>2. Положення про систему рейтингового оцінювання результатів освітньої діяльності здобувачів вищої освіти у Хмельницькому університеті управління та права наказом від 19.02.2019 р. №74/19 (http://www.univer.km.ua/page/Polozhennya_ratings.pdf)</p> <p>Нарахування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:</p> <div style="text-align: center;"> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td style="padding: 5px;">Вивчення навчальної дисципліни</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;"> </td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">100 балів</td> </tr> </table> </div>	Вивчення навчальної дисципліни		100 балів
Вивчення навчальної дисципліни				
100 балів				

Обсяг балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час **лекцій** з навчальної дисципліни, визначається у пропорційному співвідношенні до кількості відвіданих лекцій. Загальна кількість балів визначається за формулою:

$$\sum_{л} = \Phi_{л} / \Pi_{л} \times \text{Мах}, \text{ де:}$$

$\sum_{л}$ – загальна кількість балів;

$\Phi_{л}$ – кількість фактично відвіданих лекцій;

$\Pi_{л}$ – планова кількість лекцій, визначена робочою програмою;

Мах – максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за роботу на лекціях.

Кількість балів, здобутих здобувачем вищої освіти під час **семінарських** (практичних, лабораторних) занять з навчальної дисципліни, визначається за формулою:

$$\sum_{с} = (B_1 + B_2 + \dots + B_n) / n \times K, \text{ де:}$$

$\sum_{с}$ – загальна кількість балів;

B – кількість балів, отриманих на одному занятті;

n – кількість семінарських (практичних, лабораторних) занять, визначених робочою програмою;

K – коефіцієнт, який, як правило, дорівнює 7 (для денної форми здобуття освіти) або 6 (для заочної форми здобуття освіти).

Коефіцієнт K може бути іншим з урахуванням специфіки навчальної дисципліни.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття здобувачеві вищої освіти до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

За самостійну роботу, що виконується у формі контрольної роботи, студент може одержати максимум 30 балів. Шкала визначення балів з

самостійної роботи здобувача вищої освіти заочної форми за результатами виконання контрольної роботи, передбаченої навчальним планом, подана у табл. 4.3 підпункту 4.3.14 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 серпня 2025 року, протокол № 1).

За семестровий контроль, що проводиться у формі екзамену студент може максимально одержати 40 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.6 підпункту 4.5.1 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 серпня 2025 року, протокол № 1).

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді в усній формі відповідно на питання і практичного завдання екзаменаційного білета, наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Розподіл балів для семестрового контролю

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань екзаменаційного білета / кількість балів			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на питання	12	12		24,0
2.	Максимальна кількість балів за виконання практичного завдання		-	16	10,0
	<i>Усього балів</i>	12,0	12,0	16,0	40,0

Підсумовування балів за результатами вивчення навчальної дисципліни здійснюється після проведення семестрового контролю (складання семестрового екзамену).

Семестрова оцінка обчислюється шляхом додавання набраних здобувачем вищої освіти балів з поточного та семестрового контролю.

Можливість визнання результатів неформальної освіти

Здобувачу вищої освіти визнаються результати неформальної освіти за тематикою, пов'язаною з навчальною дисципліною, у порядку, визначеному Положенням про порядок визнання результатів навчання у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (<https://surl.li/fxneax>) (за умов наявності сертифікату). Кількість зарахованих балів залежить від тематики онлайн курсу.

Здобувачу вищої освіти можуть визнаватись результати участі у: конкурсі, науково-практичній конференції, тренінгу, турнірі, брейн-рингу тощо. Кількість зарахованих балів залежить від тривалості та тематики заходу.

Політика академічної доброчесності

Розділ «Академічна доброчесність» на сайті Університету <http://univer.km.ua/page.php?pid=188>

Політика врегулювання конфліктів

Етичний кодекс Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова, затверджений рішенням вченої ради університету 27 травня 2020 року, протокол № 9, введений в дію наказом від 27.05.2020 р. № 201/20 (http://univer.km.ua/doc/Etichniy_kodeks.pdf)

Зворотній зв'язок	1. Під час аудиторних занять, консультацій. 2. За допомогою анкетування після завершення вивчення навчальної дисципліни, регулярних анкетувань студентів, що проводяться в університеті.
--------------------------	--

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

РОЗРОБНИКИ	доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, доктор філософії з права Петро САЛЮК
ГАРАНТ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ	професор кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, кандидат юридичних наук, доцент Роман ГАВРІК
СХВАЛЕНО	завідувач кафедри кримінального права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент Сергій КРУШИНСЬКИЙ
ОНОВЛЕНО	рішення кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права 26 серпня 2025 року, протокол № 1.
	рішення кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права 27 жовтня 2025 року, протокол № 3.